View the original article

Фото:Tetiana Koliesnichenko (RFE/RL Graphics)

ПОЛІТИКА

ГУР проти ГРУ. Як Україна і Росія воюють в Африці

14 листопада 2026, 11:00

Ростислав Хотин

Вже два роки як в міжнародних ЗМІ пишуть про війну України та Росії, яка перенесена на африканський континент. Зокрема до регіону Сахель, який тягнеться смугою на південь від Сахари територіями кількох проблемних країн, у деяких із них при владі перебувають військові режими.

- *Чи справді Київ воює проти Москви в Африці, допомагаючи деяким повстанцям інструкторами і дронами?*

- *Чому Росія підтримує військові хунти в деяких країнах Африки?*
- *А які інтереси України на африканському континенті?*
- *Як «антиколоніальна» риторика Москви уживається з колоніальною війною Росії проти України?*

У вересні керівник Офісу президента України і колишній очільник Головного управління розвідки (ГУР) Міноборони **Кирило Буданов** розмістив допис в мережі X, до якого додав кілька світлин, серед яких, імовірно і фото українських військових інструкторів. Це точно була Африка, але невідомо, яка країна в регіоні Сахель, який охоплює смугу країн на південь від пустелі Сахари.

Імовірно, українські військові інструктори десь в регіоні Сахель. Фото з мережі X, що його розмістив Кирило Буданов у День воєнної розвідки

«Від Росії до Африки, від костюма до камуфляжу – Головне управління розвідки захищає український інтерес по всій планеті в будь-який спосіб... У розпечених пустельних пісках і в снігах крижаної Антарктиди ГУР МО виконує найскладніші завдання заради Батьківщини, – написав Буданов 7 вересня, у День воєнної розвідки.

19 вересня 2026 року Буданов привітав у мережі X з днем народження неназваного генерала-«побратима» і розмістив ще одне фото – можливо, теж з того регіону.

Імовірно, український генерал дає інструктаж повстанцям десь у регіоні Сахель в Африці. Фото розмістив у мережі Х колишній очільник ГУР Кирило Буданов, привітавши «побратима» з днем народження

В кінці вересня у виступі на Генасамблеї ООН у Нью-Йорку від імені Нігеру виступив прем'єр-міністр військової хунти **Алі Махаман Ламін Зейн**. У своїй промові він звинуватив Францію та Україну в «активній співучасті» та спробах «реколонізації» Африки, заявивши, що дві країни керують «проксі-угрупованнями» уздовж північно-західного кордону Нігеру і допомагають в організації нападів на позиції військ та нафтові об'єкти.

Там же під час 81-ї Генасамблеї ООН міністр закордонних справ Малі **Абдулайє Діоп** заявив: «*(Україна – ред.)* в Африці та в Сахелі надає чітку і відкриту допомогу

терористичним групам та іншим мафіозного стилю угрупованням для підриву територіальної цілісності нашої країни».

> **Україна воює проти Росії де тільки може – навіть у пустелях Африки**
>
> CNN

Військові хунти звинувачують Україну в постачанні зброї організації «Фронт визволення Азаваду», яка переважно складається з повстанців-туарегів, які також вважаються сепаратистами, і веде бойові дії проти армії Малі, яка захопила владу в тій африканській країні.

Любов Абравітова, директорка департаменту Африки та регіональних африканських організацій МЗС України, каже в коментарі Радіо Свобода, що Київ категорично відкидає ці звинувачення на свою адресу. За її словами, ці закиди з боку Нігеру і Малі не нові, адже лунають ще з 2024 року, коли ті країни в односторонньому порядку розірвали дипломатичні відносини.

«Відтоді минуло понад два роки, і за цей час жодних достовірних доказів своїх тверджень вони так і не надали. Звинувачення, повторене з найвищої міжнародної трибуни, не стає від цього правдивим. Воно лише свідчить про брак аргументів, які можна було б перевірити. Україна поважає суверенітет, незалежність і територіальну цілісність Нігеру та Малі, а також право їхніх народів самостійно визначати власне майбутнє», – каже Абравітова.

Табло з результатами голосування в ООН за Резолюцію щодо стійкого миру в Україні. Нью-Йорк, початок 2026 року. Видно, що Малі, Нігер та Буркіна-Фасо проголосували «проти» (разом з Росією та кількома іншими країнами)

Дипломатка додає, що «неможливо не помітити, наскільки дослівно ці звинувачення збігаються з наративами російської пропаганди».

А також у МЗС зазначають, що звинувачення на адресу України в «реколонізації» лунають від урядів, які запросили на свою територію російські воєнізовані угруповання.

«Захопивши владу під обіцянки навести безпековий лад, військові зазнають поразок у реальній боротьбі з радикальними угрупованнями в Сахелі, тому їм потрібен зовнішній ворог для виправдання власних провалів. Ці гучні закиди не мають під собою жодної офіційної доказової бази і будуються винятково на медійних матеріалах щодо можливої діяльності українських спецслужб на континенті, – каже в інтерв'ю Радіо Свобода одна з провідних африканісток України **Марта Олійник-Дьомочко**.

У Головному управлінні розвідки Міноборони України наразі не коментують ситуацію. Там Радіо Свобода повідомили, що МЗС України уже оприлюднювало заяву, «яка відображає офіційну позицію інших структур».

МЗС України неодноразово і категорично спростовувало будь-яку причетність Києва до підтримки «терористичних рухів».

Проросійські військові хунти

У трьох ключових країнах регіону Сахель по черзі сталися військові перевороти у цьому десятилітті. Спочатку в Малі (2020 і 2021 роки), потім в Буркіна-Фасо (2022-й) і згодом також в Нігері (2023-й).

Помаранчевим кольором позначений регіон Сахель в Африці і країни, які він охоплює

Ці три країни з військовими режимами сформували блок і почали витісняти Францію, яка була метрополією в тому регіоні, зокрема, змусивши Париж вивести усі війська і позакривати військові бази.

Що характерно, військові режими у цих країнах почали прямо орієнтуватися на Москву, яка вже мала найманців з приватної військової компанії «Вагнер» в тому регіоні. А не так давно «вагнерівців» замінили більш чисельним «Африканським корпусом» Росії, який більше діє під управлінням ГРУ Міноборони Росії.

Демонстранти з російськими прапорами і прапорами Малі в столиці Бамако на акції проти «французького впливу». Травень 2021 року. Франція згодом виведе свої війська з Малі і її вплив упаде, коли до влади внаслідок перевороту прийде військова хунта, налагодивши партнерство з Росією

За даними агенції AFP, яка активно висвітлює Африку через давню присутність Франції на континенті, можливо, в Сахелі діяла якась невелика група військових радників чи інструкторів, які могли, наприклад, допомагати з тренінгом у використанні невеликих дронів.

Ще раніше, у вересні, **CNN** опублікувало статтю під заголовком «Україна воює проти Росії де тільки може – навіть у пустелях Африки».

«Близько 15 українських фахівців було відправлено до країни (Малі) в африканському регіоні Сахель, якою керує військова хунта, щоб надати допомогу місцевим повстанським силам, які воюють проти російських військ. Це частина стратегії Києва, спрямованої на послаблення ворога всюди, де той діє. Крім того, Київ розширив свою діяльність на інші театри конфліктів, використовуючи здобутий у важких боях досвід ведення війни за допомогою безпілотників для створення нових антиросійських партнерств», – написав сайт телеканалу у вересні цього року.

Імовірно, український військовий інструктор десь у регіоні Сахель в Африці. Фото з соцмережі X, що його розмістив Кирило Буданов

У статті йдеться про те, що повстанці з Чаду, Нігеру та Буркіна-Фасо раніше нібито приїздили до Малі на контрольовані тамтешніми поставцями-туарегами терени для отримання вишколу від українських інструкторів.

Також зазначається, що якась кількість військових інструкторів з України може працювати в Судані, де також діють повстанці, які ведуть боротьбу з проросійським військовим керівником Судану генералом **Абделем Фаттахом аль-Бурханом**, який орієнтується на Москву.

Баталії на «африканському фронті»

Наприкінці липня 2024-го **повстанці-туареги** на півночі країни поблизу міста Тінзаватен напали і розбили колону урядових військ з російськими найманцями з групи «Вагнера». Усього загинуло тоді понад сто людей – дві третини з яких були нібито «вагнерівцями», а решта – вояки урядових військ. За даними Le Monde, тоді на півночі Малі загинули 84 «вагнерівці» і 57 урядових солдатів.

В той же час представник ГУР **Андрій Юсов** в інтерв'ю телемарафону сказав тоді, що «туареги отримали необхідну інформацію», яка дала можливість «провести успішну операцію проти російських воєнних злочинців». Але після цього ГУР не підтверджував причетність України – сам Юсов заперечив причетність у пізнішому коментарі газеті **Financial Times.**

Члени «Руху за порятунок Азаваду» (MSA), руху за відокремлення півночі від Малі, де більшість населення становлять туареги

Росія поступово переформатувала свою військову присутність, створивши «Африканський корпус». У ньому, за оцінками, від 1000 до 2500 бійців.

Глава МЗС Росії **Сергій Лавров** нещодавно захищав присутність «Африканського корпусу» на тому континенті, заявивши, що той «діє чітко в межах законності» і «у відповідь на прохання легітимних урядів африканських країн».

Але і «Африканський корпус» не допоміг військовій хунті Малі уникнути ще однієї поразки.

В кінці квітня 2026 року повстанці-туареги – вочевидь, (за словами CNN) з українською допомогою – взяли під контроль ключове стратегічне місто Кідаль на півночі Малі. Тоді відбувся наступ з кількох напрямків: російські вояки змушені були відступити, а малійська армія попросила про коридор безпеки для свого відходу. Тоді загинув міністр оборони Малі.

Сепаратисти-туареги поблизу міста Табанкорт (архівне фото)

Київ не підтверджував надання допомоги туарегам.

У жовтні армія Малі за підтримки росіян відбила Кідаль.

«Російський «Африканський корпус» є інструментом дестабілізації та гібридного впливу. Їхня стратегія полягає в цементуванні неконституційних режимів і військових хунт в обмін на експлуатацію національних ресурсів і розширення свого впливу. Вони експортують хаос і тінізують безпекову сферу», – каже в інтерв'ю Олійник-Дьомочко.

Африканська стратегія України

Через звинувачення на адресу Києва у підтримці повстанців три країни Сахелю – Малі, Нігер і Буркіна-Фасо – розірвали дипломатичні відносини з Україною в 2024 році.

«З практичної точки зору, розірвання дипломатичних відносин з боку Малі, Нігеру та Буркіна-Фасо – це абсолютно символічний, «віртуальний» демарш. Україні банально не було за що триматися у цих країнах: у нас там не було фізичних

посольств, стратегічних інвестицій, – каже в Олійник-Дьомочко. – Це винятково медійно-політична акція, розрахована винятково на гучні заголовки. Справжня мета цієї кампанії – інформаційний саботаж української дипломатії на Африканському континенті».

Україна з 2024 року збільшила кількість посольств на африканському континенті – Київ мав їх 10, а тепер вже є 18. Росія – для порівняння – має 40 посольств в Африці, а усього **членами ООН є 54 африканські країни**.

Демонстранти у Дурбані підтримують Україну напередодні саміту БРІКС у Південній Африці. Серпень 2023 року

Африка трохи відійшла в пріоритетах України через те, що в перші два роки війни були важливі голосування в ООН і Україна боролась за кожен голос на Генасамблеях за резолюції щодо України – зокрема і за голоси африканських країн.

“ Розірвання дипвідносин з боку Малі, Нігеру та Буркіна-Фасо –

Також в 2022-2024 роках в Києві особливо модною була концепція просування на Глобальному Півдні. І тоді якраз були «Саміти миру», де також була боротьба за чисельне представництво – в тому числі й Африки.

абсолютно «віртуальний» демарш

Марта Олійник-Дьомочко

Зараз пріоритет зміщується більше в бік економіки. Хоч російські удари по суднах біля західного узбережжя Чорного моря створюють перешкоди для експорту українського зерна, однак Африка була і є важливим ринком для української агропродукції – зокрема важливо тримати цей ринок, щоб в ЄС фермери не боялись напливу української агропродукції.

Тому Київ нарощує дипломатичну присутність в Африці і також розраховує, що після війни зросте економічна співпраця України з Африкою, куди активно зайшли, скажімо, Китай і Туреччина.

Саміт Росія-Африка у Москві 28 жовтня 2026 року. Росія подає себе як «борця з колоніалізмом» для Африки, а сама веде проти України колоніальну війну

Росія намагається відновити позиції з часів СРСР (у жовтні в Москві був черговий саміт Росія-Африка). Африка зараз – це континент, що зростає найшвидшими темпами у світі, тому Україна і нарощує там свою присутність.

«Протягом тривалого часу Україна була присутня в Африці фрагментарно. Про неї там часто говорили інші, а уявлення африканського суспільства про нашу державу формувалися через призму чужих інтерпретацій. Таку ситуацію не можна вважати прийнятною. Ми прагнемо говорити з нашими африканськими партнерами напряму, від власного імені, без посередників, і пояснювати нашу позицію самостійно», – каже Любов Абревітова в коментарі.

Африканські найманці

Є ще однин фронт в Африці російсько-української війни. Київ пробує стримати вербування Росією найманців з Африки для війни проти України, розгорнувши в Африці роз'яснювальну роботу.

За даними МЗС та розвідки України (станом на осінь 2026 року), Росія завербувала до складу своїх збройних сил для війни проти України **громадян із 37 африканських країн** (зокрема, за даними МЗС на серпень 2026 року, йдеться про щонайменше **2982 особи**).

> **Росія експортує наратив про себе як про головного «борця з неоколоніалізмом» в Африці. Але це лише гарна обгортка**
>
> Марта Олійник-Дьомочко

Відомо також про щонайменше **486 загиблих** африканців на фронті, які воювали за Росію.

Найбільшу кількість рекрутів фіксують з Кенії, Єгипту, Камеруну, Гани, Нігерії, Уганди, Алжиру і Малі, зазначили в МЗС України в серпні 2026 року.

Росія активно залучає громадян і з бідніших або неблагополучних держав континенту, серед яких Бурунді, Зімбабве, Демократична Республіка Конго, Сьєрра-Леоне, Судан, а також уперше – з Мадагаскару.

Почасти африканці потрапляють на війну обманом: їм обіцяють у Росії роботу, яку добре оплачують (наприклад, на будівництві чи в сфері громадського харчування), натомість вони опиняються в армії, про що заявили раніше кілька іноземних урядів.

Також обіцяють перспективи набуття громадянства РФ чи інших міграційних і соціальних переваг. Це питання вийшло вже на найвищий рівень, коли під час саміту Росія-Африка в жовтні деякі лідери просили російського керманича **Володимира Путіна** зупинити вербування африканців на війну проти Україна.

Була інформація, що Міноборони РФ більше не залучатиме до війни проти України найманців, скажімо, із Гани – про це повідомив міністр закордонних справ цієї африканської країни **Самуель Окудзето Аблаква**.

Президент України Володимир Зеленський (ліворуч) і президент Кенії Вільям Руто. Нью-Йорк, 19 вересня 2023 року. Зараз Кенія просить Україну визнати полонених кенійців, які воювали за Росію, «жертвами міжнародної торгівлі людьми», а не військовополоненими

Також повідомляли, що уряд Кенії веде переговори з Україною щодо повернення п'яти своїх громадян, які воювали на боці російської армії й потрапили в український полон, повідомляв Bloomberg. Президент Кенії **Вільям Руто** навіть телефонував президенту України **Володимиру Зеленському** і наголосив, що влада Кенії хоче, щоб цих чоловіків класифікували як «жертв міжнародної торгівлі людьми», а не як військовополонених.

Зліва направо: прем'єр-міністр Єгипету Мустафа Мадбулі, президент Сенегалу Макі Салл, президент Союзу Коморських островів Азалі Ассумані, президент України Володимир Зеленський, президент ПАР Сиріл Рамафоса і президент Замбії Хакаінде Хічілема. Київ, 16 червня 2023 року

Тобто що ж виходить? Росія вербує найманців з Африки на війну проти України, а сама відправляє своїх найманців воювати в Африку та підтримувати проросійські режими. В то же час подаючи себе як «борця з колоніалізмом», підсумовують фахівці.

> **Росія використовує болючу для Африки тему колоніального минулого, хоча сама сьогодні веде відверто колоніальну війну**
>
> Любов Абревітова

«Сьогодні Росія активно експортує наратив про себе як про головного «борця з неоколоніалізмом» в Африці. Але це лише гарна обгортка для її власних геополітичних амбіцій. Росія паразитує на історичному спадку СРСР та глибоких постколоніальних травмах континенту. Насправді ж, щоб африканським країнам говорити сильним голосом на міжнародній арені, їм потрібна фундаментальна економічна стійкість: заводи, генерація електроенергії, освіта та робочі місця для молоді. І Росія концептуально не здатна цього дати, – каже африканістка Марта Олійник-Дьомочко. – Більше того, у безпековій сфері дії Росії є втіленням того самого колоніалізму, з яким вона ніби бореться».

А дипломатка Любов Абревітова зазначає: «Ставлення до африканців як до ресурсу, яким можна пожертвувати, найкраще показує, чого насправді варта російська риторика про «братерство» і «антиколоніальну солідарність». Росія активно використовує болючу для континенту тему колоніального минулого, хоча сама сьогодні веде відверто колоніальну війну».

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Путін пообіцяв Гані, що більше не залучатиме її громадян до війни – міністр

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Африканський найманець загинув у війні проти України. Його родина не може повернути його останки

Ростислав Хотин

Працював кореспондентом агентства Reuters у Києві, на Всесвітній службі «Бі-Бі-Сі» в Лондоні, кореспондентом телеканалу «1+1» та агенції УНІАН у Брюсселі, а нині – редактор Радіо Свобода в Празі.

Україна | Світ | Політика | Війна

© Радіо Свобода, 2026 | Усі права застережено.